

Na osnovu člana 9. stav (1) Zakona o poticanju razvoja male privrede ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj 7/16) i člana 16. stav (4) Zakona o Vladi Zeničko-dobojskog kantona-Prečišćeni tekst ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj 7/10), a na prijedlog Ministarstva za privredu, Vlada Zeničko-dobojskog kantona na 93. sjednici, održanoj 13.04.2017. godine, d o n o s i

ZAKLJUČAK

I.

Usvaja se Program razvoja male privrede Zeničko-dobojskog kantona za period 2017.-2020. godina.

II.

Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

Broj: 02-_____/17.
Datum, 13.04.2017. godine
Zenica

PREMIJER

Miralem Galijašević

DOSTAVLJENO:

1x Ministarstvo za privredu,
1x a/a.

**PROGRAM RAZVOJA MALE PRIVREDE
ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA
ZA PERIOD 2017.-2020. GODINA**

1. UVOD

Zakon o poticaju razvoja male privrede („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona”, broj: 07/16), donijela je Skupština Zeničko-dobojskog kantona, na sjednici održanoj dana 26.07.2016. godine. Na prijedlog Ministarstva za privredu Zeničko-dobojskog kantona, u skladu sa članom 9. stav (1) navedenog Zakona, Vlada Zeničko-dobojskog kantona donosi Program razvoja male privrede (u daljem tekstu: Program), za period od četiri godine. Na osnovu Programa a na prijedlog nosioca Programa iz člana 14. Zakona o poticaju razvoja male privrede (u daljem tekstu: Zakon) donosi se Godišnji plan provođenja Programa (u daljem tekstu: Godišnji plan). Godišnji plan usvaja Vlada Zeničko-dobojskog kantona i on obuhvaća: plan pojedinih poticajnih mjera i aktivnosti, potrebna finansijska sredstva, izvore sredstava, kriterije, uslove i način korištenja sredstava.

Program sadrži pregled smjernica za provedbu poticaja za razvoj male privrede u razdoblju od 2017. do 2020. godine, te utvrđuje ciljeve, mjere i zadatke koji uključuju mehanizme provedbe, praćenje aktivnosti i projekata. Usaglašen je sa Zakonom o sistemu državne pomoći u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 10/12) i Uredbom o namjeni, kriterijima, uslovima za dodjelu državne pomoći u FBiH („Službene novine FBiH“, broj: 99/13). Program predstavlja razvojni dokument Zeničko-dobojskog kantona kojim se utvrđuju:

- smjernice razvoja malih i srednjih preduzeća,
- poticajne mjere,
- nosioce provođenja poticajnih mjera,
- aktivnosti za provođenje poticajnih mjera,
- izvore sredstava i
- metodologija provođenja i praćenja provođenja pojedinih mjera.

Primjena koncepta Strategije razvoja Zeničko-dobojskog kantona za period od 2016-2020.godina Program obuhvata tri okvirne cjeline:

I Strateški ciljevi razvoja male privrede ZDK

II Mjere za postizanje zacrtanih ciljeva

III Nadzor nad provođenjem Programa

Stvaranje uvjeta za razvoj malog i srednjeg poduzetništva (u daljem tekstu: MSP) zahtijeva usklađenu politiku kojom se obuhvaćaju aktivnosti različitih područja od obrazovanja i nauke, uklanjanja administrativnih prepreka i prevelikog broja propisa, do jačanja institucija poduzetništva i poslovne infrastrukture i regionalnog razvoja. Sveobuhvatan zakonski, strateški i institucionalni pristup razvoju malog i srednjeg poduzetništva pretpostavke su jačanja konkurentne sposobnosti privrede. Stoga se poticanje razvoja malog i srednjeg poduzetništva provodi kontinuirano, uz uvođenje standarda EU kroz domaće zakonodavstvo i implementaciju poticaja. Jačanjem poduzetništva doprinosi se povećanju zaposlenosti, učinkovitosti socijalne sigurnosti, poticanju domaće proizvodnje, izvoza i stvaranju povoljne poduzetničke klime, te se ostvaruju smjernice o razvoju male privrede kao generatoru razvoja. Mala i srednja preduzeća kao osnovni generatori zapošljavanja i razvoja privrede imaju ključnu ulogu u razvoju privrede Europske unije. Prema službenoj statistici EU oko 98,8 % preduzeća čine upravo mala i srednja preduzeća, te tako čine prioritet razvoja cjelokupne privrede.

Njihov se značaj posebno ogleda u činjenici da Europska komisija upravo ovaj sektor privrede prepoznaje kao glavni generator razvoja privrede i rasta zapošljavanja. Mnogi domaći poduzetnici vidjeli su šansu za ostvarenje svoje ideje pokretanjem biznisa i korištenjem prirodnih bogatstava.

Razvojem malog i srednjeg poduzetništva koje zauzima ključno mjesto u strukturi privrede EU jača ukupna snaga privrede, povećava se zaposlenost i utiče na povećanje stepena nezavisnosti i stabilnosti ekonomije zemlje. Kada govorimo o malom poduzetništvu u EU treba napomenuti da su postojale velike razlike među državama u definiranju malih i srednjih preduzeća, pa je Europska komisija preporučila državama članicama, Evropskoj investicijskoj banci, te Evropskom investicijskom fondu

upotrebu jedinstvenih kriterija za definiranje malih i srednjih preduzeća. Ta preporuka nastala je kombiniranjem nekoliko sljedećih kriterija:

1. broj zaposlenih,
2. godišnji obim prodaje,
3. prosječni obim aktive preduzeća i
4. samostalnost u odlučivanju (kontrola od strane drugih ne smije biti veća od 25%).

Prema Preporuci Komisije EU preduzećem se smatra svaki subjekt uključen u ekonomsku aktivnost, bez obzira na pravnu formu. Ovo uključuje osobe koje se same zapošljavaju i porodične biznise koji se bave obrtom ili drugim aktivnostima, kao i partnerstva i udruženja koja su redovno uključena u ekonomske aktivnosti. Prema zakonodavstvu i preporukama Komisije EU glavni faktori koji određuju da li je neko preduzeće u grupi MSP ili ne su: broj zaposlenih i ukupan promet ili ukupan iznos bilanse.

Tabela broj 1: Kategorija mikro, malih i srednjih preduzeća sastoji se od:

Subjekti	Pravni status	Broj uposlenih	Godišnji prihod u KM (manji od):	Bilansa stanja u KM (manja od):
Mikro	fizičke i pravne osobe	9 i manje lica	3.900.000,00	3.900.000,00
Mali	fizičke i pravne osobe	od 10-49 lica	19.500.000,00	19.500.000,00
Srednji	fizičke i pravne osobe	50 do 250 lica	97.500.000,00	97.500.000,00

Tabela broj 2: Kategorije male privrede u EU:

Subjekti	Pravni status	Broj uposlenih	Godišnji prihod u EURA	Bilansa stanja u EURA
Mikro	fizičke i pravne osobe	10 lica	2.000.000,00	2.000.000,00
Mali	fizičke i pravne osobe	50 lica	10.000.000,00	10.000.000,00
Srednji	fizičke i pravne osobe	250 lica	50.000.000,00	43.000.000,00

Izvor podataka: Commision regulation (EC) No 70/2001 COMMISSION RECOMMENDATION of 6 May 2003 concerning the definition of micro, small and medium-sized enterprises (notified under document number C(2003) 1422) (Text with EEA relevance) (2003/361/EC), Official Journal of the European Union.

1.1. Uloga i značaj malih i srednjih preduzeća u EU

Svjesna značaja i uloge MSP, prvenstveno kao glavnih inovatora i izvora zaposlenosti, EU konstantno unaprjeđuje i naglašava politike koje pomažu razvoj malog i srednjeg poduzetništva. Upravo MSP predstavljaju samo srce ekonomije jer su ona glavni izvor zapošljavanja, inovativnosti, dinamičnosti, kontinuiteta i rasta. Svjesna značaja i uloge MSP koja čine osnovicu poduzetništva i razvoja, Evropska unija promovira inovativnost kao osnovu zdravih MSP i konkurentne prednosti istih, te daje sve veći naglasak razvojnim politikama, kao i razvoju poduzetničkog kapaciteta ovog sektora. Evropska unija ima za cilj stvaranje konkurentnog, dinamičnog, inovativnog i zdravog poduzetništva utemeljenog na znanju i osposobljenog za održiv ekonomski rast i razvoj. Subjekti male privrede čine 98,8% svih preduzeća u EU, nasuprot velikih preduzeća koja čine samo 1,2% ukupnog broja preduzeća. Najveći broj preduzeća koja posluju na području Europske unije registrirana su upravo kao MSP. Prema podacima Europske komisije, cca 99% preduzeća, od preko 20 miliona preduzeća, su male i srednje veličine. Od toga broja cca 93% su ona najmanja, takozvana mikro preduzeća, koja imaju do deset zaposlenih. To je osnovni razlog što MSP predstavljaju glavni izvor zapošljavanja radne snage i predstavljaju veoma važan izvor stvaranja bogatstva u EU.

Politika EU na području malog i srednjeg poduzetništva može se svesti na osam osnovnih ciljeva:

1. Otklanjanje prepreka administrativnog, finansijskog i pravnog karaktera,
2. Poticati integraciju MSP u jedinstveno tržište,
3. Pružati pomoć MSP u cilju korištenja programa EU,
4. Pružati podršku uslugama koje su u funkciji razvoja MSP,
5. Promovirati zajedništvo, saradnju i partnerstvo,
6. Pružati pomoć pri obezbjeđenju kapitala,
7. Unaprijediti kvalitet menadžerskog djelovanja u MSP i
8. Prilikom formiranja novih normi uzeti u obzir iskustva MSP.

MSP ključna su za stvaranje snažnijeg rasta, novih i boljih radnih mjesta, što su dva najvažnija cilja Lisabonske strategije za ovu kategoriju privrednih subjekata. Ona predstavljaju najveći izvor radnih mjesta, poduzetničkih vještina, inovacija kao i ekonomske i socijalne kohezije u Evropskoj uniji. Povećanom učinkovitošću i inovacijama u preduzećima na području organizacije, procesa, proizvoda, usluga ili tržišta jača se konkurentna snaga privrede. Činjenica je da su poduzetnici u EU u svom poslovanju suočeni s brojnim preprekama. Kao najveći problemi ili prepreke s kojima se susreću MSP ističu se: razna ograničenja administrativnog karaktera, nedostatak kvalificirane radne snage, nerazvijena infrastruktura, ograničen pristup finansiranju, problem u primjeni novih tehnologija, nekvalificiran menadžment, neprofitabilnost sektora MSP, nekoordiniranost politika pri stvaranju povoljnog poduzetničkog okruženja, nepovoljno političko okruženje, nerazvijenost finansijskih tržišta za zadovoljavanje potreba MSP, te korupcija.

EU potiče rast MSP kako bi stimulirala njihove potencijale u smjeru implementacije inovativnih projekata, te tako potiče sam rast i razvoj ovog sektora. Aktuelna finansijska kriza nije zaobišla ni ovaj sektor privrede, pa tako brojni izvještaji Evropske komisije govore o problemima s kojima se suočavaju MSP: nedostatak finansijskih sredstava, nedostatak informacija, slaba upućenost u procedure javne nabavke, visoki administrativni troškovi, problemi s pronalaženjem ino partnera i slično.

1.2. Značaj sektora malog i srednjeg poduzetništva (MSP) u BiH

Mala privreda i njeni subjekti, fizičke i pravne osobe, naročito MSP, temeljni su stup gotovo svih razvijenih privreda, izvor zapošljavanja i poslovnih ideja, uslov privrednog rasta i napretka, a time i prioritet svake uspješne ekonomije. Stoga se u tim privredama poslovno okruženje razvija u skladu sa potrebama malog i srednjeg poduzetništva. O značaju sektora male privrede govori podatak da je u Bosni i Hercegovini (prema statističkim podacima) registrirano približno 160.000 privrednih subjekata, od kojih njih blizu 99 % čine MSP (sa manje od 250 zaposlenih).

Među njima je:

- a) 92 % mikro preduzeća (sa 1-9 zaposlenih),
- b) 6 % čine mala preduzeća (sa 10-49 zaposlenih),
- c) 1 % čine preduzeća srednje veličine (sa 50-250 zaposlenih).

Evropska unija je poduzetništvo, zajedno sa inovacijama, postavila kao prioritetne ciljeve unutar Lisabonske deklaracije iz 2000. godine. Iz tih ciljeva su proizašle i politike koje potiču nastajanje i opstanak malih i srednjih poduzetnika, a među njima je i Evropska povelja o malim preduzećima (dalje: Povelja). Njen potpisnik je i Bosna i Hercegovina, koja se time obavezala postići napredak u deset područja koje Povelja obuhvaća:

1. Obrazovanje i obuka u području poduzetništva
2. Jeftinije i brže osnivanje preduzeća
3. Kvalitetnije zakonodavstvo i regulativa
4. Dostupnost vještina
5. Poboljšani elektronski pristup
6. Bolja iskorištenost prednosti jedinstvenog tržišta
7. Oporezivanje i finansijska pitanja
8. Jačanje tehnoloških kapaciteta malih preduzeća
9. Uspješni modeli elektronskog poslovanja i podrške malim preduzećima
10. Razvijanje jačeg i djelotvornijeg zastupanja interesa malih preduzeća na razini EU i na nacionalnoj razini.

2. SMJERNICE RAZVOJA MALE PRIVREDE ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA

2.1. Uvod

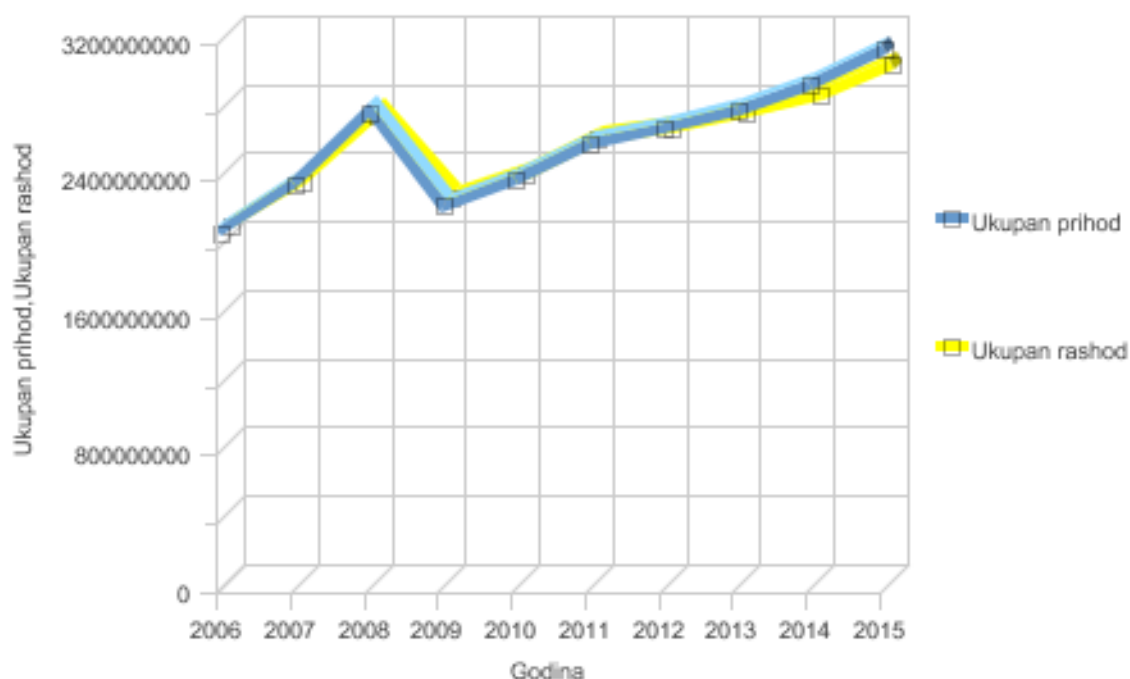
Kada se osnovni pokazatelji za malo i srednje poduzetništvo u Federaciji BiH uporede sa zemljama u okruženju, osobito udio malog i srednjeg poduzetništva u broju zaposlenih u privredi, jasno je da su pokazatelji za Federaciju znatno slabiji i da je malom i srednjem poduzetništvu potrebna jača institucionalna i finansijska podrška. Kada se govori o zaposlenosti u MSP-a, u Federaciji BiH, tada treba uzeti u obzir i raširenu sivu ekonomiju, osobito među manjim poduzetnicima. Kada bi se neprijavljeni radnici u malim preduzećima uključili u procjene, pokazatelji za Federaciju BiH bili bi znatno povoljniji. Treba istaći i činjenicu da se u razvijenim privredama mali poduzetnici na osnivanje preduzeća češće odlučuju radi ostvarenja dobre poslovne prilike, a u tranzicijskim privredama, kakva je naša, poduzetništvo je često izlaz iz lošijeg socijalnog stanja i nezaposlenosti (tzv. GEM motivacijski indeks). Početna sredstva i izvori finansiranja razvijeniji su i šire dostupni u EU, nego u tranzicijskim privredama, a to je također jedan od uslova za brži razvoj poduzetništva. Program razvoja se donosi u vrijeme kada Vlada Zeničko-dobojskog kantona, ali i lokalne vlasti moraju odgovoriti izazovima velike finansijske krize, kada su budžetske mogućnosti sve manje, a potreba za štednjom i uravnoteženjem budžetskih rashoda s realno ostvarivim prihodima sve veća.

Imajući u vidu ostvarenje ciljeva zacrtanih u Povelji, čija implementacija predstavlja strateški zadatak BiH na putu pridruživanja Evropskoj uniji, prilozi koji slijede prvenstveno analiziraju stanje malog i srednjeg poduzetništva u Zeničko-dobojskom kantonu. Na osnovu ocjene stanja u Kantonu, nastojale su se prepoznati potrebe male privrede i mogućnosti da se na te potrebe odgovori unutar institucionalnog i zakonodavnog okvira u kojem taj segment djeluje, te utvrde ciljevi koji se žele postići u narednom četverogodišnjem periodu.

Prema podacima “Informacionog sistema registra malih i srednjih preduzeća (ISR–MSP)” koje je izdalo Federalno ministarstvo razvoja poduzetništva i obrta, a koji objedinjuje i agrerira skup podataka iz tri izvora: AFIP/FIP, PU i Sud BiH za Zeničko-dobojskog kanton imamo sljedeće podatke:

Prilog 1. UKUPAN PRIHOD, RASHOD POSLOVNIH SUBJEKATA U STATISTIČKIM GODINAMA, IZRAŽEN U KM

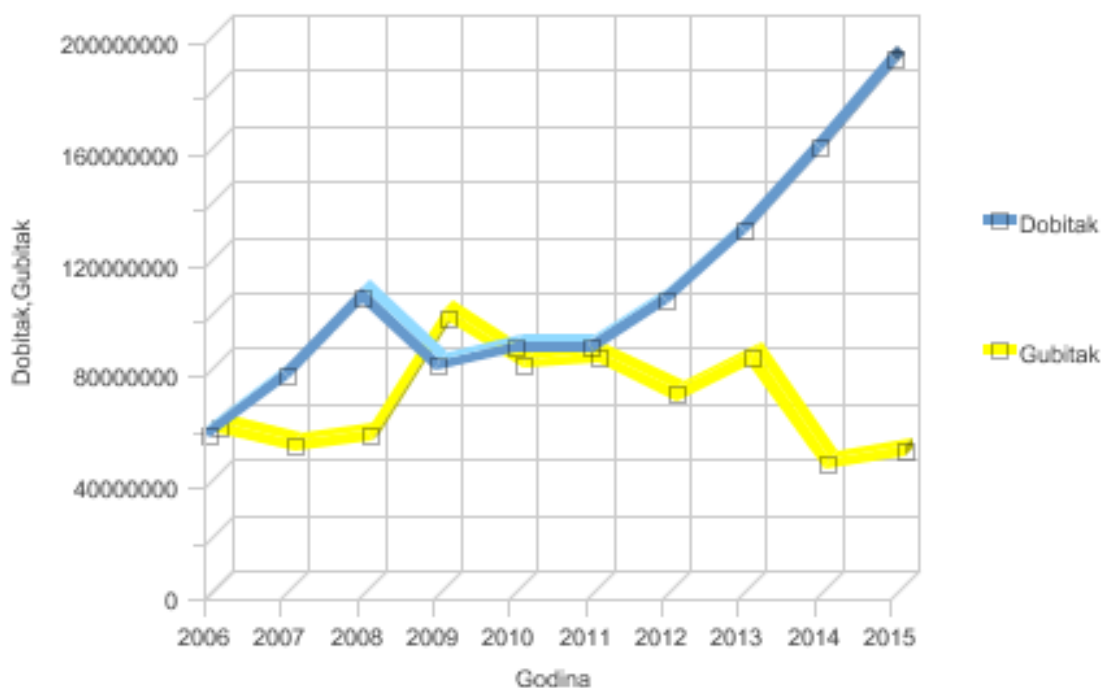
Godina	Ukupan prihod u KM	Ukupan rashod u KM
2006	2.068.520.258,00	2.063.144.975,00
2007	2.350.215.601,00	2.315.118.279,00
2008	2.759.973.787,00	2.699.093.923,00
2009	2.224.448.216,00	2.232.541.739,00
2010	2.384.354.282,00	2.368.431.956,00
2011	2.587.006.616,00	2.577.946.109,00
2012	2.672.179.189,00	2.635.712.133,00
2013	2.776.617.420,00	2.720.817.672,00
2014	2.937.747.609,00	2.822.401.085,00
2015	3.142.963.082,00	2.999.730.170,00

U prilogu 1. prikazan je ukupan prihod i rashod poslovnih subjekata u statističkim godinama od 2006 do 2015. godine, izražen u KM. Iz dijagrama je vidljivo da je mala razlika između prihoda i rashoda i da trend rasta ili pada prihoda prati jedan drugi. U prve dvije godine prikaza imamo rast i prihoda i rashoda da bi u 2009. godini zabilježili pad, a poslije sve do 2015. godine imamo kontinuiran rast i prihoda i rashoda.

**Prilog 2. UKUPAN DOBIT I GUBITAK POSLOVNIH SUBJEKATA U
STATISTIČKIM GODINAMA, IZRAŽEN U KM**

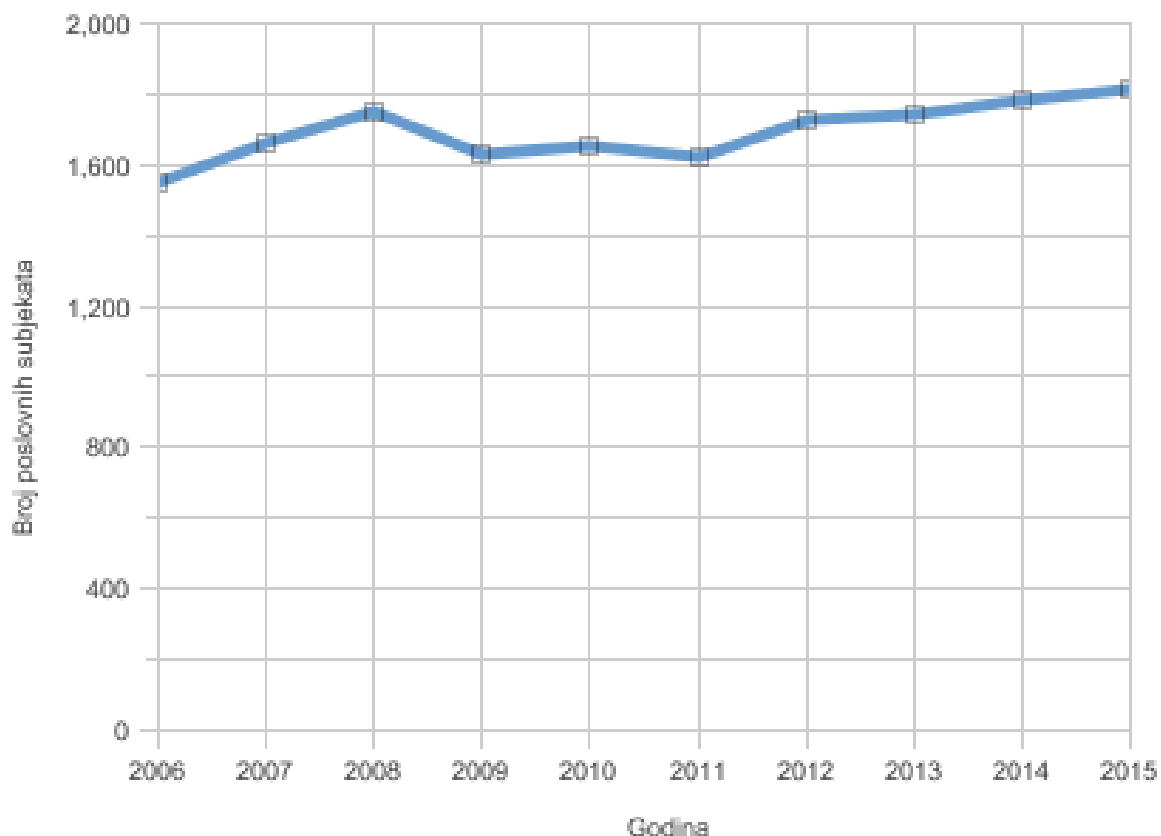
Godina	Dobitak u KM	Gubitak u KM
2006	56.693.172,00	57.015.967,00
2007	78.367.769,00	50.069.379,00
2008	106.972.339,00	54.662.156,00
2009	82.444.045,00	96.680.405,00
2010	89.178.577,00	79.561.016,00
2011	88.919.919,00	82.591.108,00
2012	105.214.813,00	69.064.661,00
2013	130.697.987,00	82.588.766,00
2014	160.368.476,00	44.304.005,00
2015	192.578.887,00	48.794.952,00

U prilogu 2. prikazan ukupan dobit i gubitak poslovnih subjekata u statističkim godinama od 2006 do 2015. godine, izražen u KM. Iz dijagrama je vidljivo da je dobit nakon početnog rasta u prve dvije godine (2007 i 2008) zabilježila pad u 2008. godini i od tada bilježi konstantan rast a gubitak je nakon blagog pada u prve tri, godine, u 2009. godini je naglo porastao, da bi nastavio uglavnom kontinuiran pad, odnosno povećavao se do kraja posmatranog razdoblja.

Prilog 3. BROJ POSLOVNIH SUBJEKATA KOJI JE POSLOVAO SA DOBITOM

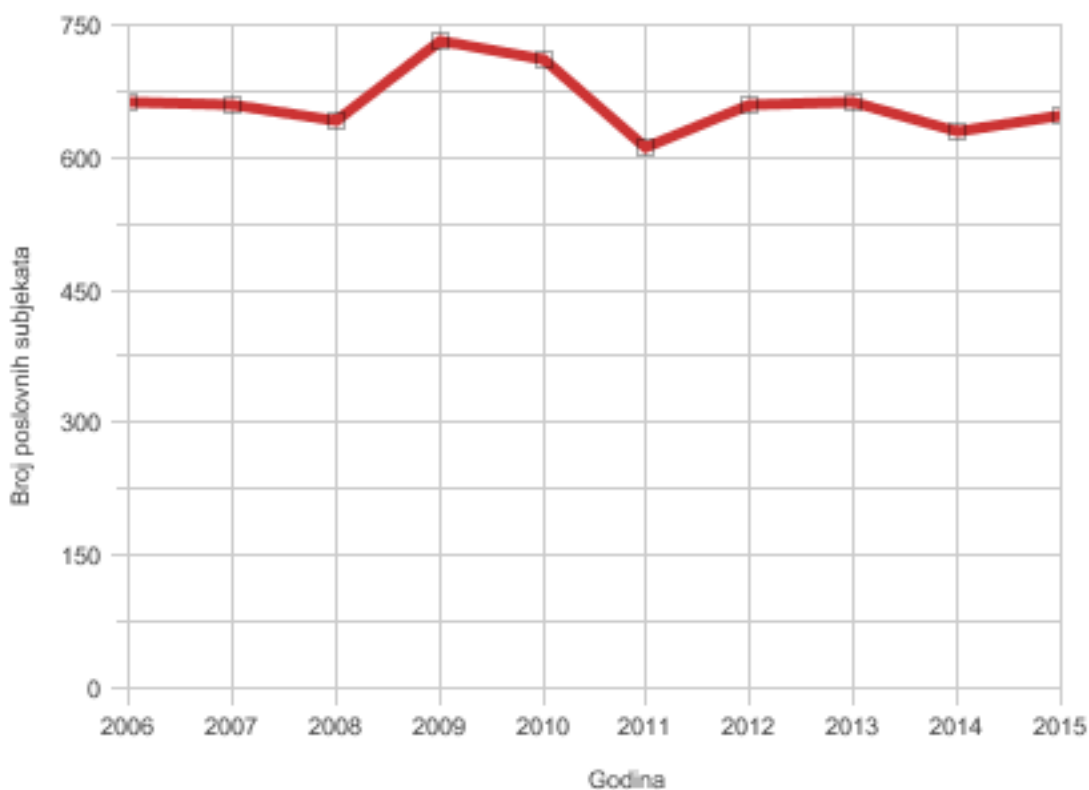
Godina	Broj poslovnih subjekata
2006	1553
2007	1662
2008	1752
2009	1634
2010	1655
2011	1620
2012	1728
2013	1745
2014	1784
2015	1819

U prilogu 3. prikazan je broj poslovnih subjekata koji je poslovao sa dobitom u statističkim godinama od 2006. do 2015. godine. Iz dijagrama je vidljivo da je u prve dvije godine (2007. i 2008.), broj subjekata rastao do 1752, da bi u 2009. godini pao na 1634 i od te godine do kraja bilježi uglavnom kontinuiran rast da bi na kraju 2015. godine iznosio 1819 poslovnih subjekata.

Prilog 4. BROJ POSLOVNIH SUBJEKATA KOJI JE POSLOVAO SA GUBITKOM

Godina	Broj poslovnih subjekata
2006	664
2007	661
2008	643
2009	732
2010	712
2011	612
2012	661
2013	662
2014	631
2015	647

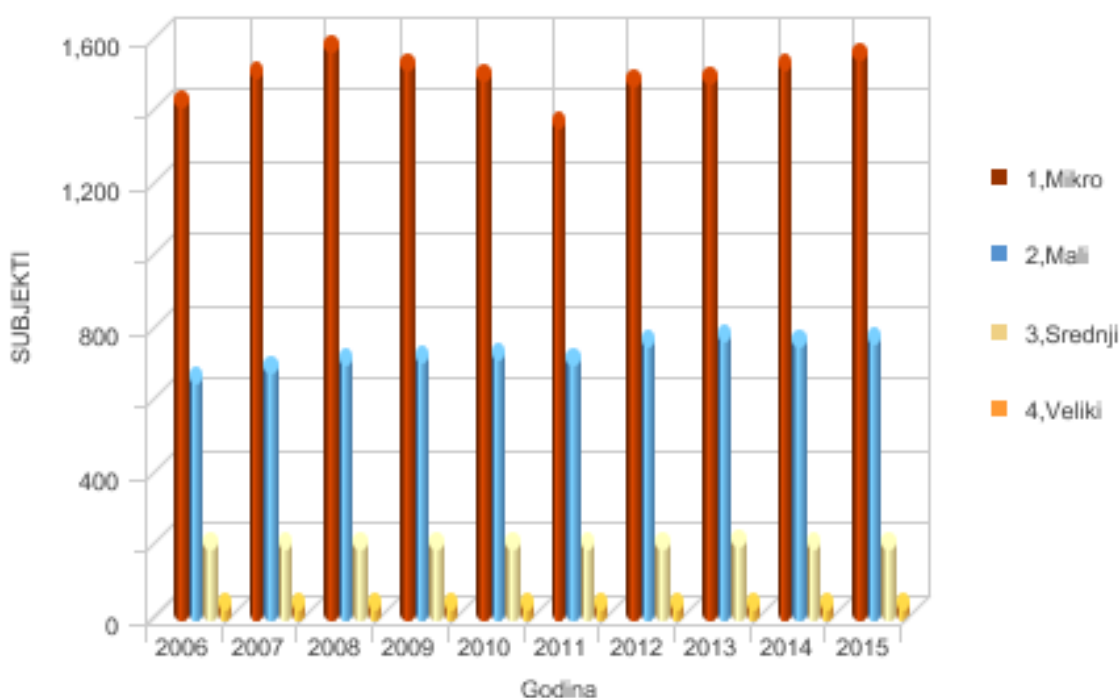

U prilogu 4. prikazan je broj poslovnih subjekata koji je poslovao sa gubitkom u statističkim godinama od 2006. do 2015. godine. Iz dijagrama je vidljivo da se u prve dvije godine (2007. i 2008.), broj subjekata koji su poslovali sa gubitkom smanjivao do 643, da bi se u 2009. godini naglo povećao do 732, pa se ponovo u 2011. godini smanjio na 612, a do kraja posmatranog perioda nije bilo nekih drastičnih promjena.

Prilog 5. BROJ POSLOVNIH SUBJEKATA PREMA BROJU UPOSLENIH U STATISTIČKIM GODINAMA RAZVRSTANIH PREMA ZAKONU O POTICANJU MALE PRIVREDE

SUBJEKTI					
Godina	Mikro	Mali	Srednji	Veliki	UKUPNO

2006	1.421	651	193	29	2.294
2007	1.501	681	194	29	2.405
2008	1.568	705	195	30	2.498
2009	1.517	712	196	28	2.453
2010	1.491	719	197	28	2.435
2011	1.361	708	196	27	2.292
2012	1.477	758	198	30	2.463
2013	1.486	770	200	31	2.487
2014	1.517	758	195	32	2.502
2015	1.549	766	198	31	2.544

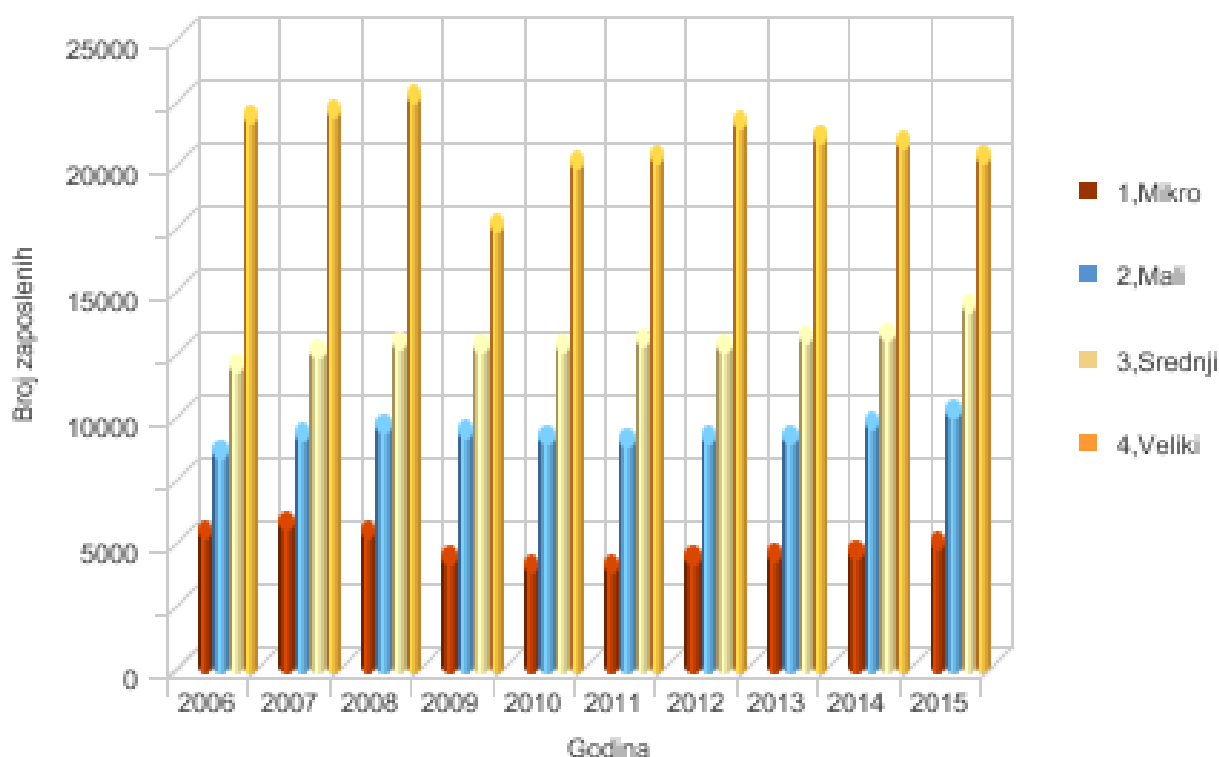

U prilogu 5. prikazan je broj poslovnih subjekata prema broju uposlenih u statističkim godinama od 2006. do 2015. godine. Iz dijagrama je vidljivo da je u prve dvije godine (2007. i 2008.), broj mikro subjekata rastao do 1.568, da bi se od 2009. do 2011. smanjio na 1.361, a do kraja posmatranog perioda je kontinuirano rastao do broja 1.549. Broj malih subjekata je rastao do 2011. godine (708) da bi do kraja posmatranog perioda uglavnom rastao do broja 766. Broj srednjih subjekata se kretao u rasponu od 193 do 200, a velikih od 29 do 32 i možemo konstatovati da u broju ovih subjekata nema nekih velikih promjena. Ukupan broj subjekata prema broju uposlenih u statističkim godinama od 2006. do 2015. godine razvrstanih prema Zakonu o poticanju male privrede, je pratio predhodno navedene trendove i na kraju 2015. godine iznosio je 2.644.

Prilog 6. BROJ ZAPOSLENIH PREMA VELIČINI POSLOVNOG SUBJEKTA RAZVRSTANIH PREMA ZAKONU O POTICANJU MALE PRIVREDE

Broj zaposlenih					
Godina	Mikro	Mali	Srednji	Veliki	UKUPNO

2006	5.338	8.553	11.897	21.790	47.578
2007	5.674	9.165	12.503	22.003	49.345
2008	5.308	9.551	12.890	22.653	50.402
2009	4.337	9.297	12.703	17.469	43.806
2010	3.941	9.125	12.681	20.049	45.796
2011	3.965	8.951	12.947	20.269	46.132
2012	4.310	9.132	12.700	21.585	47.727
2013	4.395	9.081	13.072	21.022	47.570
2014	4.591	9.649	13.219	20.748	48.207
2015	4.836	10.065	14.300	20.259	49.460

U prilogu 6. prikazan je broj zaposlenih prema veličini poslovnog subjekta u statističkim godinama od 2006. do 2015. godine razvrstanih prema Zakonu o poticanju male privrede. Iz dijagrama je vidljivo da je broj zaposlenih kod mikro subjekata u posmatranom periodu od 2006. do 2015. godine pao sa 5.338 na 4.836, kod malih subjekata je porastao sa 8.553 na 10.065, kod srednjih subjekata porastao sa 11.897 na 14.300, kod velikih subjekata se smanjio sa 21.790 na 20.259 a ukupan broj zaposlenih u statističkim godinama od 2006. do 2015. godine sa 47.578 povećao se na 49.460, što je ukupan broj zaposlenih na kraju 2015. godine.

2.2. Strateški ciljevi programa razvoja

Povećanje ekonomskog rasta kroz povećanje broja subjekata male privrede i povećanje zaposlenosti u Zeničko-dobojskom kantonu su osnovni strateški ciljevi koji se žele postići ovim Programom, u razdoblju 2017. do 2020. godina. Sveobuhvatni programski ciljevi u razdoblju 2017. do 2020. godine kojima se žele stvoriti uvjeti i pretpostavke za daljnji razvoj subjekata male privrede obuhvataju sljedeće ključne ciljeve:

2.2.1. Strateški cilj 1. –RAZVIJATI I POTICATI INDUSTRIJU, ENERGETIKU , RUDARSTVO I PODUZETNIŠTVO

Prioritetni ciljevi za strateški cilj 1

- 1.1.Povećati konkurentnost sektora sa najvećim potencijalom za industrijski rast,
- 1.2.Razvijati postojeće i kreirati nove energetske kapacitete
- 1.3.Povećati konkurentnost MSP i unaprijediti poduzetnički ambijent.

2.2.2. Strateški cilj 2. – PRUŽITI VEĆU PODRŠKU RURALNOM RAZVOJU ISKORIŠTAVANJEM POTENCIJALA POLJOPRIVREDE, ŠUMARSTVA I TURIZMA

Prioritetni ciljevi za strateški cilj 2

- 2.1.Unaprijediti i promovirati kulturno-istorijske i prirodne potencijale za razvoj turizma.

2.2.3. Strateški cilj 3. –UNAPRIJEDITI KVALITET ŽIVLJENJA KROZ STVARANJE ODRŽIVOG I PRAVIČNOG DRUŠTVENOGOKRUŽENJA

Prioritetni ciljevi za strateški cilj 3

- 3.1.Jačati i podržati obrazovanje, sport i kulturu i unaprijediti tržište radne snage

2.2.4. Strateški cilj 4. –POBOLJŠATI TRENUTNO STANJE OKOLIŠA I POVEĆATI ENERGETSKU EFIKASNOST I UNAPRIJEDITI JAVNU INFRASTRUKTURU

Prioritetni ciljevi za strateški cilj 4

- 4.1.Povećati energetske efikasnost postojećih potrošača
- 4.2.Uskladiti razvoj energetskog i industrijskog sektora sa načelima zaštite okoliša
- 4.3.Osigurati održivi sistem upravljanja prirodnim resursima i zaštite okoliša

3. MJERE ZA OSTVARIVANJE STRATEŠKIH CILJEVA PROGRAMA RAZVOJA MALE PRIVREDE ZA PERIOD OD ČETIRI GODINE (2017.-2020.)

3.1.STRATEŠKI CILJ 1		
RAZVIJATI I POTICATI INDUSTRIJU, ENERGETIKU, RUDARSTVO I PODUZETNIŠTVO		
STRATEŠKI CILJ	1. Razvijati i poticati industriju, energetiku, rudarstvo i poduzetništvo	
PRIORITETNI CILJ	1.1.Povećati konkurentnost sektora sa najvećim potencijalom za industrijski rast	
MJERA	1.1.1. Uvođenje novih tehnologija i međunarodnih standarda za unapređenje konkurentnosti metaloprerađivačkog, drvoprerađivačkog, kožarsko-tekstilnog i IT sektora	
CILJ MJERE	- Unaprijediti konkurentnost ciljnih sektora kroz uvođenje novih i informacionih tehnologija i standarda kvaliteta - Kreirati nova radna mjesta u ciljnim sektorima	
PROJEKTI I AKTIVNOSTI	1.1.1.1. Podrška za uvođenje novih tehnologija i novih proizvoda u metaloprerađivačkom sektoru 1.1.1.2. Podrška za uvođenje novih tehnologija, novih proizvoda i povećanje stepena finalizacije proizvoda u drvoprerađivačkom sektoru 1.1.1.3. Podrška sistemu kontrole kvaliteta za namještaj i građevinsku stolariju 1.1.1.4. Podrška za uvođenje novih tehnologija i novih proizvoda u kožarsko-tekstilnom sektoru 1.1.1.5. Podrška programima zapošljavanja u metaloprerađivačkom drvoprerađivačkom i kožarsko-tekstilnom sektoru 1.1.1.6. Podrška za jačanje IT sektora kao perspektivne privredne grane 1.1.1.7. Uvođenje novih tehnologija i međunarodnih standarda za unapređenje konkurentnosti metaloprerađivačkog, drvoprerađivačkog, kožarsko-tekstilnog i IT sektora primjenom modela javno-privatnog partnerstva (JPP)	
IZLAZNI/DIREKTNII POKAZATELJI I OČEKIVANI REZULTATI ZA PRAĆENJE OSTVARENJA MJERE	Izlazni/direktni pokazatelji	Očekivani rezultati
	- Broj privrednih subjekata koji su uveli nove tehnologije/nove proizvode po sektorima kroz programe podrške - Broj privrednih subjekata koji su uveli međunarodne standarde i izvršili certificiranje - Ukupna neto dobit	- Povećan broj privrednih subjekata koji su uveli nove tehnologije/nove proizvode kroz program podrške - Povećan broj preduzeća sa certifikatima i usvojenim međunarodnim standardima - Povećana neto dobit po ciljnim sektorima - Povećan broj uposlenih radnika u ciljnim sektorima

	privrednih subjekata u ciljnim sektorima - Broj novouposlenih radnika u metalnoj, drvnoj, kožarsko- tekstilnoj i IT industriji - Broj privrednih subjekata u IT djelatnostima	- Povećan kapacitet za IT podršku ostalim sektorima privrede
--	--	---

STRATEŠKI CILJ	1. Razvijati i poticati industriju, energetiku, rudarstvo i poduzetništvo	
PRIORITETNI CILJ	1.1.Povećati konkurentnost sektora sa najvećim potencijalom za industrijski rast	
MJERA	1.1.2. Modernizacija opreme i naučno-istraživačke infrastrukture u ZDK	
CILJ MJERE	Modernizirati kapacitete NIR instituta i organizacija ZDK i povećati saradnju sa privrednim subjektima	
PROJEKTI I AKTIVNOSTI	1.1.2.1.Unapređenje NIR infrastrukture u Zenici i povezivanje sa privredom 1.1.2.2.Podrška daljem razvoju Tehnološkog parka u Zenici 1.1.2.3.Podrška razvoju Laboratorije za sigurnost proizvoda 1.1.2.4.Podrška uspostavi Inovacionog centra za metaloprerađivačku industriju 1.1.2.5.Jačanje kapaciteta za korištenje EU fondova koji podržavaju naučno-istraživački rad i razvoj inovacija 1.1.2.6.Podrška za inovatorstvo na području ZDK 1.1.2.7.Modernizacija opreme i naučno-istraživačke infrastrukture u ZDK primjenom modela JPP	
IZLAZNI/DIREKTNII POKAZATELJI I OČEKIVANI REZULTATI ZA PRAĆENJE OSTVARENJA MJERE	Izlazni/direktni pokazatelji	Očekivani rezultati
	- Broj privrednih korisnika NIR usluga Univerziteta u Zenici i Tehno-parka u Zenici - Vrijednost nabavljene nove opreme koja se koristi za NIR organizacije u ZDK - Procenat upotrebe istraživačke opreme u NIR organizacijama - Uspostavljen Inovacioni centar za metaloprerađivačku industriju - Broj seminara i broj učesnika na seminarima za korištenje EU fondova - Broj odobrenih projekata iz EU fondova za inovacije - Broj i vrijednost podržanih inovacija u ZDK	- Povećan broj korisnika usluga NIR organizacija u ZDK iz privrede - Povećana vrijednost nove opreme koja se koristi u NIR organizacijama - Povećan procenat upotrebe istraživačke opreme u NIR organizacijama - Obezbjedenje usluge za podršku inovacijama kroz novouspostavljeni Inovacioni centar za metaloprerađivačku industriju - Povećana educiranost privrednika o korištenju EU fondova za inovacije i odobreni novi projekti za finansiranje - Povećana izdvajanja iz budžeta za podršku inovacijama i istraživanju i razvoju i povećan broj inovacija

STRATEŠKI CILJ	1. Razvijati i poticati industriju, energetiku, rudarstvo i poduzetništvo	
PRIORITETNI CILJ	1.1.Povećati konkurentnost sektora sa najvećim potencijalom za industrijski rast	
MJERA	1.1.3. Promocija privrednih potencijala Zeničko-dobojskog kantona i unapređenje poslovnog ambijenta	
CILJ MJERE	Unaprijediti imidž privrede ZDK i stvoriti prepoznatljive brendove proizvoda uz jačanje ekonomskog patriotizma prema domaćim proizvodima te privlačenje investitora	
PROJEKTI I AKTIVNOSTI	1.1.3.1.Podrška učešću privrednih subjekata na domaćim i međunarodnim sajmovima 1.1.3.2.Podrška brendiranju i promociji proizvoda sa područja ZDK 1.1.3.3.Povezivanje sa privrednim komorama i drugim nadležnim institucijama zemalja u okruženju 1.1.3.4.Promocija investicionih potencijala ZDK 1.1.3.5.Unapređenje poslovnog ambijenta kroz otklanjanje administrativnih barijera	
IZLAZNI/DIREKTNII POKAZATELJI I OČEKIVANI REZULTATI ZA PRAĆENJE OSTVARENJA MJERE	Izlazni/direktni pokazatelji	Očekivani rezultati
	- Broj podržanih sajmova - Broj novih brendova iz ZDK - Broj sklopljenih novih sporazuma o privrednoj saradnji - Vrijednost novih investicija - Broj administrativnih barijera koje su uklonjene	- Obezbjedena podrška učešću na sajmovima - Kreirani novi brendovi u ZDK - Sklopljeni novi ugovori o privrednoj saradnji - Povećana vrijednost investicija u ZDK - Povećanje broja uklonjenih administrativnih barijera

STRATEŠKI CILJ	1. Razvijati i poticati industriju, energetiku, rudarstvo i poduzetništvo	
PRIORITETNI CILJ	1.1.Povećati konkurentnost sektora sa najvećim potencijalom za industrijski rast	
MJERA	1.1.4. Modernizacija i proširenje rudnika uglja i kamenoloma na području ZDK za dodatnu proizvodnju	
CILJ MJERE	Povećati proizvodnju odnosno eksploatirane količine uglja i kamena kroz modernizaciju proizvodnih procesa	
PROJEKTI I AKTIVNOSTI	1.1.4.1.Modernizacija opreme u rudnicima na području ZDK 1.1.4.2. Povećanje sigurnosti zaposlenih na površinskim i podzemnim kopovima rudnika 1.1.4.3.Povećanje sigurnosti proizvodnje u kamenolomima 1.1.4.4. Povećanje inspekcijske kontrole uslova za rad zaposlenih na površinskim i podzemnim kopovima rudnika i kamenoloma 1.1.4.5.Modernizacija i proširenje rudnika uglja i kamenoloma na području ZDK za dodatnu proizvodnju primjrnim modela JPP	
IZLAZNI/DIREKTNI POKAZATELJI I OČEKIVANI REZULTATI ZA PRAĆENJE OSTVARENJA MJERE	Izlazni/direktni pokazatelji	Očekivani rezultati
	- Iznos ostvarenih investicija u sektoru vađenja ruda i kamena - Vrijednost proizvodnje u sektoru vađenja ruda i kamena - Broj inspekcijskih kontrola u rudnicima i kamenolomima	- Povećana vrijednost investicija u sektoru vađenja ruda i kamena - Povećana proizvodnja u sektoru vađenja ruda i kamena - Uspostavljena efikasna i redovna mjesečna inspekcijska kontrola u rudnicima i kamenolomima

STRATEŠKI CILJ	1. Razvijati i poticati industriju, energetiku, rudarstvo i poduzetništvo	
PRIORITETNI CILJ	1.2. Razvijati postojeće i kreirati nove energetske kapacitete	
MJERA	1.2.1. Procjena potencijala obnovljivih izvora energije u ZDK i njihova promocija	
CILJ MJERE	Procijeniti potencijale obnovljivih izvora energije i opravdanost za njihovo korištenje	
PROJEKTI I AKTIVNOSTI	1.2.1.1. Izrada studije potencijala i opravdanosti za korištenje obnovljivih izvora energije u ZDK 1.2.1.2. Izrada studije opravdanosti iskorištavanja geotermalnih potencijala na području ZDK 1.2.1.3. Promocija korištenja obnovljivih izvora energije u javnim objektima	
IZLAZNI/DIREKTNII POKAZATELJI I OČEKIVANI REZULTATI ZA PRAĆENJE OSTVARENJA MJERE	Izlazni/direktni pokazatelji	Očekivani rezultati
	- Studija potencijala i opravdanosti za korištenje obnovljivih izvora energije u ZDK - Studija opravdanosti podzemnog uplinjavanja ugljena - Broj javnih objekata koji koriste solarnu energiju	- Izrađena studija potencijala i opravdanosti korištenja obnovljivih izvora energije - Izrađena studija opravdanosti podzemnog uplinjavanja uglja - Povećan broj javnih objekata u kojima su instalirani sistemi za solarnu energiju i koji koriste solarnu energiju

STRATEŠKI CILJ	1. Razvijati i poticati industriju, energetiku, rudarstvo i poduzetništvo	
PRIORITETNI CILJ	1.2.Razvijati postojeće i kreirati nove energetske kapacitete	
MJERA	1.2.2. Razvoj novih energetske postojenja na području ZDK (u okviru nadležnosti ZDK i u koordinaciji sa Vladom FBiH)	
CILJ MJERE	Podržati razvoj energetskog sektora i povećati zaposlenost u djelatnosti proizvodnje i snabdijevanja energijom u ZDK, kroz povećanje udjela proizvodnje energije iz obnovljivih izvora	
PROJEKTI I AKTIVNOSTI	1.2.2.1.Izgradnja vjetroelektrane na području ZDK 1.2.2.2.Izgradnja solarnih elektrana na području ZDK 1.2.2.3.Razvoj novih energetske postojenja na području ZDK (u okviru nadležnosti ZDK i u koordinaciji sa Vladom FBiH) primjenom modela JPP	
IZLAZNI/DIREKTNII POKAZATELJI I OČEKIVANI REZULTATI ZA PRAĆENJE OSTVARENJA MJERE	Izlazni/direktni pokazatelji	Očekivani rezultati
	- Broj novih energetske objekata (MHE, vjetroelektrana, solarne elektrane)	- Ojačani kapaciteti kroz povećan broj energetske objekata obnovljivih izvora -

STRATEŠKI CILJ	1. Razvijati i poticati industriju, energetiku, rudarstvo i poduzetništvo	
PRIORITETNI CILJ	1.3. Povećati konkurentnost MSP i unaprijediti poduzetnički ambijent	
MJERA	1.3.1. Unapređenje poslovno-poduzetničke infrastrukture	
CILJ MJERE	Poticati investiranje u započinjanje i/ili razvoj poslovanja i smanjiti početne troškove investicije, kroz uspostavljanje novih i unapređenje postojećih objekata poslovno-poduzetničke infrastrukture	
PROJEKTI I AKTIVNOSTI	1.3.1.1.Promocija klsterskog pristupa i podrška inicijativama za razvoj novih klastera (kožarsko-industrijski, drvni, građevinski) i jačanje kapaciteta postojećih klastera (metaloprerađivački) 1.3.1.2.Uspostava novih i razvoj postojećih poslovnih zona na području ZDK 1.3.1.3.Uspostava i razvoj poslovnih inkubatora u ZDK 1.3.1.4.Uspostavljanje i jačanje mreže pružalaca usluga MSP 1.3.1.5.Unapređenje poslovno-poduzetničke infrastrukture primjenom modela JPP	
IZLAZNI/DIREKTNI POKAZATELJI I OČEKIVANI REZULTATI ZA PRAĆENJE OSTVARENJA MJERE	Izlazni/direktni pokazatelji	Očekivani rezultati
	- Broj klastera i broj članova po klasterima - Broj novih poslovnih zona - Broj postojećih zona sa unaprijeđenom infrastrukturom i vrijednost ulaganja - Broj novih poslovnih inkubatora - Broj pružalaca usluga za MSP uključenih u mrežu	- Pokrenuta inicijativa i/ili uspostavljena 3 nova klastera na području ZDK (drvoprerađivački, kožarsko-tekstilni i građevinski) - Uspostavljenje nove poslovne zone na području ZDK - Rekonstruirana infrastruktura u postojećim industrijskim zonama u ZDK - Uspostavljeni novi poslovni inkubatori na području ZDK - Uspostavljena mreža pružalaca usluga za MSP

STRATEŠKI CILJ	1. Razvijati i poticati industriju, energetiku, rudarstvo i poduzetništvo	
PRIORITETNI CILJ	1.3.Povećati konkurentnost MSP i unaprijediti poduzetnički ambijent	
MJERA	1.3.2. Podrška razvoju MSP i izvozu	
CILJ MJERE	Olakšanje pristupa finansijskim sredstvima i poslovnim uslugama za razvoj MSP posebno, izvozno orijentiranih, kroz kreditne garancije i subvencioniranje kamata za investicije	
PROJEKTI I AKTIVNOSTI	1.3.2.1.Podrška za MSP za uvođenje međunarodnih standarda 1.3.2.2.Podrška izvozno orijentiranim MSP i investicionim projektima MSP uz subvencioniranje kamata 1.3.2.3.Uspostava kreditno-garantnog fonda ZDK za obrtnike 1.3.2.4.Poslovno povezivanje velikih poslovnih sistema i MSP (eksternalizacija) 1.3.2.5.Jačanje kapaciteta MSP za korištenje EU fondova namijenjenih MSP	
IZLAZNI/DIREKTNII POKAZATELJI I OČEKIVANI REZULTATI ZA PRAĆENJE OSTVARENJA MJERE	Izlazni/direktni pokazatelji	Očekivani rezultati
	- Broj kompanija koje su uvele standarde - Broj MSP korisnika podrške za subvencije - Broj privrednih subjekata - korisnika KGF-a - Broj povezanih MSP sa velikim sistemima - Broj MSP koji su sudjelovali u obukama za korištenje EU fondova	- Obezbijedena podrška uvođenje međunarodnih i evropskih standarda - Obezbijedena podrška za subvencije MSP - Uspostavljen Kreditno-garantni fond za MSP - Obezbijedena podrška MSP za povezivanje sa velikim sistemima - Obezbijedena obuka za MSP za pisanje projekata za korištenje EU fondova

STRATEŠKI CILJ	1. Razvijati i poticati industriju, energetiku, rudarstvo i poduzetništvo	
PRIORITETNI CILJ	1.3. Povećati konkurentnost MSP i unaprijediti poduzetnički ambijent	
MJERA	1.3.3. Podrška poduzetništvu i jačanje poduzetničkih sposobnosti ciljanih skupina	
CILJ MJERE	- Obezbijediti sistem podrške za start-up poduzetnike i tradicionalne zanate - Podržati poduzetništvo ciljanih skupina: žena, mladih, invalidnih osoba i sl. - Podržati razvoj neformalnog poduzetničkog učenja kako bi mala i srednja preduzeća stekla vještine koje im nedostaju za brži rast i razvoj	
PROJEKTI I AKTIVNOSTI	1.3.3.1.Podrška za start-up poduzetnike 1.3.3.2.Podrška tradicionalnim zanatima 1.3.3.3.Podrška poduzetništvu posebnih ciljnih grupa: mladih, žena i invalidnih osoba koje se bave poduzetništvom 1.3.3.4.Promocija poduzetništva i poduzetničke kulture 1.3.3.5.Podržati razvoj neformalnog poduzetničkog učenja	
IZLAZNI/DIREKTNII POKAZATELJI I OČEKIVANI REZULTATI ZA PRAĆENJE OSTVARENJA MJERE	Izlazni/direktni pokazatelji	Očekivani rezultati
	- Broj korisnika podrške za start-up poduzetnike - Broj obrta/tradicionalnih zanata korisnika podrške - Broj korisnika podrške za poduzetništvo iz posebnih ciljnih grupa: mladih, žena, invalidnih osoba - Broj događaja za promociju poduzetništva i broj promotivnog materijala - Broj poduzetničkih edukacija i broj osoba koje su završile poduzetničku obuku	- Uspostavljen sistem i obezbjeđena podrška za start-up poduzetnike - Pripremljen program i obezbjeđena podrška za tradicionalne zanate - Realizirani programi edukacije ciljnih grupa o temi poduzetništvo - Organizovano 5 događaja za promociju poduzetništva i izrađeno 5 vrsta promotivnog materijala - Organizovane edukacije o poduzetništvu

3.2. STRATEŠKI CILJ 2

PRUŽITI VEĆU PODRŠKU POLJOPRIVREDI, RURALNOM RAZVOJU I RAZVOJU TURIZMA

STRATEŠKI CILJ	2. Pružiti veću podršku ruralnom razvoju iskorištavanjem potencijala poljoprivrede, šumarstva i turizma	
PRIORITETNI CILJ	2.2. Unaprijediti i promovirati kulturno-historijske i prirodne potencijale za razvoj turizma	
MJERA	2.2.1. Povećanje kvaliteta, valorizacija i standardizacija turističke ponude	
CILJ MJERE	Unaprijediti kapacitete u oblasti turizma kategorizacijom i klasterizacijom turističkih subjekata u ZDK	
PROJEKTI I AKTIVNOSTI	2.2.1.1. Mapiranje turističkih kapaciteta 2.2.1.2. Podrška implementaciji kategorizacije turističkih objekata 2.2.1.3. Izgradnja kapaciteta zdravstveno - lječilišnog turizma i usluga 2.2.1.4. Jačanje lanca vrijednosti / uspostavljanje turističkog klastera ZDK 2.2.1.5. Edukacija uposlenika u turističkom sektoru s ciljem unapređenja kvalitete turističke usluge 2.2.1.6. Povećanje kvaliteta, valorizacija i standardizacija turističke ponude primjnom modela JPP	
IZLAZNI/DIREKTNI POKAZATELJI I OČEKIVANI REZULTATI ZA PRAĆENJE OSTVARENJA MJERE	Izlazni/direktni pokazatelji	Očekivani rezultati
	- Mapirani turistički kapaciteti/destinacije - Broj kategoriziranih turističkih objekata - Broj izgrađenih kapaciteta zdravstvenog turizma (broj lokacija/broj kreveta) - Turistički klaster ZDK - Broj seminara/educiranih turističkih radnika	- Izvršeno mapiranje turističkih kapaciteta ZDK - Povećan broj kategorisanih turističkih objekata u ZDK - Povećan broj objekata i kreveta u zdravstvenom turizmu kroz izgrađene kapacitete zdravstvenog turizma na području općina Kakanj i Olovo - Uspostavljen lanac vrijednosti u sektoru turizma u ZDK kroz uspostavljen turistički klaster ZDK - Unapređena znanja i vještine turističkih radnika

STRATEŠKI CILJ	2. Pružiti veću podršku ruralnom razvoju iskorištavanjem potencijala poljoprivrede, šumarstva i turizma	
PRIORITETNI CILJ	2.2. Unaprijediti i promovirati kulturno-istorijske i prirodne potencijale za razvoj turizma	
MJERA	2.2.2. Građenje imidža/promocija turističke ponude i mogućnosti ZDK uz povezivanje u regionalnu turističku ponudu	
CILJ MJERE	Unaprijediti iskorištavanje turističkih potencijala kulturno-istorijske i prirodne baštine građenjem imidža i promocijom turističke ponude	
PROJEKTI I AKTIVNOSTI	2.2.2.1. Izrada Programa razvoja turizma u ZDK (uz analizu potencijala za razvoj sportskog i rekreativnog turizma ZDK) 2.2.2.2. Promocija turističke ponude svih vidova turizma ZDK 2.2.2.3. Podrška razvoju sajamskog turizma na području ZDK 2.2.2.4. Podrška poduzetništvu u turizmu 2.2.2.5. Podrška razvoju ruralnog/seoskog turizma (edukacija i opremanje seoskih domaćinstava) 2.2.2.6. Unapređenje saradnje sa drugim regijama i uključivanje turističkih kapaciteta ZDK u regionalnu turističku ponudu	
IZLAZNI/DIREKTNII POKAZATELJI I OČEKIVANI REZULTATI ZA PRAĆENJE OSTVARENJA MJERE	Izlazni/direktni pokazatelji	Očekivani rezultati
	- Program razvoja turizma ZDK sa planom razvoja ruralnog turizma - Broj promotivnih aktivnosti (nastupa na turističkim sajmovima, izrađenih turističkih materijala, aktivnosti, kampanje i sl.) - Broj podržanih sajmovi i izložbi - Broj educiranih potencijalnih turističkih poduzetnika - Broj opremljenih seoskih domaćinstava za turizam - Broj uspostavljenih partnerstava sa drugim regijama	- Definirani pravci razvoja turizma ZDK kroz izrađeni Program razvoja turizma ZDK - Unaprijeđen imidž ZDK kroz aktivnosti za promociju turističke ponude - Povećana podrška razvoju sajamskog turizma na području ZDK - Povećano samozapošljavanje u sektoru turizma kroz edukaciju o poduzetništvu - Povećani kapaciteti za ruralni razvoj kroz opremljenost novih seoskih domaćinstava - Povećan broj uspostavljenih partnerstava sa drugim regijama

STRATEŠKI CILJ	2. Pružiti veću podršku ruralnom razvoju iskorištavanjem potencijala poljoprivrede, šumarstva i turizma	
PRIORITETNI CILJ	2.2. Unaprijediti i promovirati kulturno-istorijske i prirodne potencijale za razvoj turizma	
MJERA	2.2.3. Unapređenje turističke infrastrukture i revitalizacija kulturno-istorijskih objekata	
CILJ MJERE	Unaprijediti postojeću i razviti novu turističku infrastrukturu	
PROJEKTI I AKTIVNOSTI	2.2.3.1. Uređenje izletišta i odmorišta 2.2.3.2. Izgradnja trim i biciklističkih staza na pogodnim lokalitetima 2.2.3.3. Uređenje, unapređenje i rekonstrukcija prateće infrastrukture i objekata za razvoj turizma zasnovanog na kulturno-istorijskom naslijeđu 2.2.3.4. Izrada turističke signalizacije 2.2.3.5. Unapređenje turističke infrastrukture i revitalizacija kulturno-istorijskih objekata primjenom modela JPP	
IZLAZNI/DIREKTNII POKAZATELJI I OČEKIVANI REZULTATI ZA PRAĆENJE OSTVARENJA MJERE	Izlazni/direktni pokazatelji	Očekivani rezultati
	- Broj uređenih izletišta (starih i novih) - Dužina trim i biciklističkih staza - Broj rekonstruiranih objekata kulturno-istorijskog naslijeđa - Broj lokacija za koje je urađena turistička signalizacija	- Uređena izletišta na području ZDK - Unaprijeđeni uslovi za biciklizam kroz izgradnju trim i biciklističkih staza - Unaprijeđena kulturno-turistička infrastruktura kroz rekonstrukciju objekata kulturno-istorijskog naslijeđa - Postavljena turistička signalizacija na 6 lokacija/područja

STRATEŠKI CILJ	2. Pružiti veću podršku ruralnom razvoju iskorištavanjem potencijala poljoprivrede, šumarstva i turizma	
PRIORITETNI CILJ	2.3. Unaprijediti razvoj infrastrukture u kontekstu ruralnog razvoja	
MJERA	2.3.2. Unapređenje sadržaja za život na selu	
CILJ MJERE	Smanjiti odlazak stanovništva sa sela u urbane sredine ZDK, kroz poboljšanje uslova za generisanje prihoda i društvene djelatnosti u ruralnim područjima	
PROJEKTI I AKTIVNOSTI	2.3.2.1.Podrška stvaranju samoodrživih domaćinstava kroz dodjelu plastenika i drugih vidova opreme i poljoprivrednog materijala ruralnom stanovništvu i obuka za poljoprivrednu proizvodnju 2.3.2.2.Izgradnja sportskih terena i igrališta i organiziranje sportskih događaja u ruralnim područjima 2.3.2.3.Rekonstrukcija mjesnih domova 2.3.2.4.Podrška mladima i ženama u ruralnim područjima za samozapošljavanje	
IZLAZNI/DIREKTNII POKAZATELJI I OČEKIVANI REZULTATI ZA PRAĆENJE OSTVARENJA MJERE	Izlazni/direktni pokazatelji	Očekivani rezultati
	- Broj dodijeljenih plastenika na području ZDK - Ukupne nove površine pod plasticima - Broj izgrađenih/ rekonstruiranih sportskih terena i igrališta - Broj rekonstruiranih mjesnih domova/kulturnih centara - Broj mladih osoba i žena korisnika projekata podrške samozapošljavanju	- Ojačani kapaciteti ruralnih domaćinstava kroz obuku o plasteničkoj proizvodnji (dodjela plastenika pod PC2.1.) - Unapređeni uslovi za sportske aktivnosti u ruralnim područjima - Unaprijeđeni uslovi za kulturne i društvene aktivnosti (mjesnih domova/kulturnih centara...) u ruralnim područjima ZDK - Obezbijeđena podrška za samozapošljavanje mladih i žena u ruralnim područjima

3.3. STRATEŠKI CILJ 3

UNAPRIJEDITI KVALITET ŽIVLJENJA KROZ STVARANJE ODRŽIVOG I PRAVIČNOG DRUŠTVENOG OKRUŽENJA

STRATEŠKI CILJ	3. Unaprijediti kvalitet življenja kroz stvaranje održivog i pravičnog društvenog okruženja	
PRIORITETNI CILJ	3.2. Jačati i podržati obrazovanje, sport i kulturu i unaprijediti tržište radne snage	
MJERA	3.2.6. Očuvanje postojećeg nivoa zaposlenosti i naponi za njegovo povećanje	
CILJ MJERE	- Pružiti podršku privrednim subjektima u funkciji zapošljavanja - Jačati saradnju privrede, obrazovanja-istraživanja i inovativnih aktivnosti - Razvijati poduzetničku kulturu i vještine	
PROJEKTI I AKTIVNOSTI	3.2.6.1. Unapređenje ekonomičnosti poslovanja za poslovne subjekte u ZDK 3.2.6.2. Programi saradnje privrede, inovatorskih udruženja i visokog obrazovanja 3.2.6.3. Aktivnije i transparentnije uključivanje u programe EU za kreiranje zaposlenosti 3.2.6.4. Promocija poduzetništva u srednjem i visokom obrazovanju 3.2.6.5. Podrška samozapošljavanju 3.2.6.6. Očuvanje postojećeg nivoa zaposlenosti i naponi za njegovo povećanje primjenom modela JPP	
IZLAZNI/DIREKTNI POKAZATELJI I OČEKIVANI REZULTATI ZA PRAĆENJE OSTVARENJA MJERE	Izlazni/direktni pokazatelji	Očekivani rezultati
	- Broj projekata podrške zapošljavanju; Broj korisnika poticaja - Broj studenata koji su prošli edukaciju o osnivanju vlastitog biznisa; Broj novozaposlenih - Broj specijalističkih studijskih programa; Broj studijskih praksi u godišnjim izvještajima UNZE (interna evaluacija stanja) - Broj prezentiranih biznis planova potencijalnim investitorima; Broj finaliziranih i podnesenih aplikacija - Broj novoosnovanih preduzeća i obrta na godišnjem nivou	- Osigurana široka lepeza projekata podrške - Povećan broj zaposlenih - Povećan broj poduzetnika - Povećan broj novih preduzeća - Povećan iznos domaćih i stranih investicija

3.4. STRATEŠKI CILJ 4

POBOLJŠATI TRENUTNO STANJE OKOLIŠA, POVEĆATI ENERGETSKU EFIKASNOST I UNAPRIJEDITI JAVNU INFRASTRUKTURU

STRATEŠKI CILJ	4. Poboljšati trenutno stanje okoliša i povećati energetske efikasnost i unaprijediti javnu infrastrukturu	
PRIORITETNI CILJ	4.1. Povećati energetske efikasnost postojećih potrošača	
MJERA	4.1.1. Provođenje programa mjera za povećanje energetske efikasnosti javnih i privrednih objekata	
CILJ MJERE	- Smanjenje emisije štetnih plinova - Smanjenje potrošnje energije - Sanacija toplotnih gubitaka - Korištenje novih vrsta goriva - Povećanje zaposlenosti	
PROJEKTI I AKTIVNOSTI	4.1.1.1. Priprema plana izvođenja snimanja, analize i ocjene stanja energetske efikasnosti za javne objekte ZDK, te snimanje stanja 4.1.1.2. Utopljavanje javnih objekata ZDK 4.1.1.3. Izraditi Studiju izvodljivosti organizovanog utopljanja starijih poslovnih i stambenih objekata u ZDK po općinama sa stimulativnim subvencijama troškova korisnicima i vlasnicima objekata 4.1.1.4. Subvencije utopljanja starijih poslovnih i stambenih objekata u ZDK po općinama u skladu sa Studijom izvodljivosti 4.1.1.5. Provođenje programa mjera za povećanje energetske efikasnosti javnih i privrednih objekata primjenom modela JPP	
IZLAZNI/DIREKTNII POKAZATELJI I OČEKIVANI REZULTATI ZA PRAĆENJE OSTVARENJA MJERE	Izlazni/direktni pokazatelji	Očekivani rezultati
	- Broj ustanova u kojima je snimljeno stanje - Broj objekata na kojima je provedeno utopljanje - Nivo potrošnje energenata	- Pripremljena evidencija broja objekata za uvođenje EE - Smanjenje utroška energije - Smanjen nivo potrošnje energenata - Smanjeni troškovi zagrijavanja javnih objekata u ZDK

STRATEŠKI CILJ	4. Poboljšati trenutno stanje okoliša i povećati energetske efikasnost i unaprijediti javnu infrastrukturu	
PRIORITETNI CILJ	4.1. Povećati energetske efikasnost postojećih potrošača	
MJERA	4.1.2. Promovisanje principa energetske efikasnosti	
CILJ MJERE	- Povećanje interesa za edukaciju o energetskej efikasnosti - Povećanje broja zahtjeva za izradu projekata energetske efikasnosti - Povećanje zaposlenosti	
PROJEKTI I AKTIVNOSTI	4.1.2.1. Provođenje kampanje promovisanja principa energetske efikasnosti 4.1.2.2. Edukacija donosioca odluka o principima energetske efikasnosti	
IZLAZNI/DIREKTNII POKAZATELJI I OČEKIVANI REZULTATI ZA PRAĆENJE OSTVARENJA MJERE	Izlazni/direktni pokazatelji	Očekivani rezultati
	- Broj radionica, broj učesnika - Broj pripremljenih projekata	- Povećan senzibilitet i svijest stanovništva i uposlenih u javnoj upravi i javnim preduzećima, o važnosti EE i važnosti smanjenja negativnih uticaja na globalne klimatske promjene - Povećanje EE objekata u ZDK

STRATEŠKI CILJ	4. Poboljšati trenutno stanje okoliša i povećati energetske efikasnost i unaprijediti javnu infrastrukturu	
PRIORITETNI CILJ	4.2. Uskladiti razvoj energetskog i industrijskog sektora sa načelima zaštite okoliša	
MJERA	4.2.1. Poboljšanje okolinskog aspekta iskorištenja energetskih potencijala	
CILJ MJERE	- Poboljšanje ekološkog/okolinskog aspekta iskorištenja energetskih potencijala - Jačanje inspekcijskog nadzora na načelima zaštite okoliša u industrijskom sektoru ZDK	
PROJEKTI I AKTIVNOSTI	4.2.1.1. Podrška projektima kojima bi se poboljšao okolinski aspekt iskorištenja energetskih potencijala 4.2.1.2. Studija izvodljivosti podzemnog uplinjavanja uglja, metodom bušotina za jedan od rudnika opštine Zenica 4.2.1.3. Jačanje stručnih kapaciteta kroz edukaciju inspektora 4.2.1.4. Poboljšanje okolinskog aspekta iskorištenja energetskih potencijala primjenom modela JPP	
IZLAZNI/DIREKTNII POKAZATELJI I OČEKIVANI REZULTATI ZA PRAĆENJE OSTVARENJA MJERE	Izlazni/direktni pokazatelji	Očekivani rezultati
	- Broj ispunjenih zahtjeva i dostignutih standarda koji su postavljeni pred proizvođače (energije)	- 80 % ispunjenih zahtjeva i potrebnih standarda (od traženih i potrebnih 100%) - Povećan broj kompanija koje koriste okolišno prihvatljive tehnologije iskorištenja energetskih potencijala - Educirani inspektori i pojačan nadzor nad industrijama

STRATEŠKI CILJ	4. Poboljšati trenutno stanje okoliša i povećati energetske efikasnost	
PRIORITETNI CILJ	4.3. Osigurati održivi sistem upravljanja prirodnim resursima i zaštite okoliša	
MJERA	4.3.1. Poboljšanje očuvanja i efikasnog upravljanja prirodnim resursima	
CILJ MJERE	Uspostava održivosti sistema upravljanja prirodnim resursima kroz: - Zaštitu prirodnih resursa - Održivi razvoj eksploatacije prirodnih resursa - Uvođenje novih metoda upravljanja prirodnim resursima	
PROJEKTI I AKTIVNOSTI	4.3.1.1.Promocija i edukacija o održivosti prirodnih resursa 4.3.1.2.Izrada Strategije o upravljanju i zaštiti prirodnih resursa ZDK 4.3.1.3.Uspostava jedinstvene baze zaštićenih područja u ZDK i određena granica zaštićenog područja 4.3.1.4.Poboljšanje očuvanja i efikasnog upravljanja prirodnim resursima primjenom modela JPP	
IZLAZNI/DIREKTNII POKAZATELJI I OČEKIVANI REZULTATI ZA PRAĆENJE OSTVARENJA MJERE	Izlazni/direktni pokazatelji	Očekivani rezultati
	- Broj priručnika/brošura, održanih predavanja, sastanaka i sl. - Uspostavljeno tijelo za koordinaciju; Broj sastanaka; Broj projekata - Pripremljena baza zaštićenih područja	- Informisana javnost i izvršena edukacija o održivosti prirodnih resursa - Utvrđena granica zaštićenog područja u ZDK sa održivim korištenjem prirodnih resursa u ZDK - Uspostavljeni potrebni pravilnici/akti rada i upravljanja zaštićenim područjima u ZDK

Provođenje prethodno navedenih strateških ciljeva Programa razvoja treba omogućiti jačanje konkurentne sposobnosti svih privrednih subjekata “KONKURENTNOST” i povećanje zaposlenosti kroz povećanje ekonomskog rasta i povećanje broja privrednih subjekata “ZAPOSŁJAVANJE”.

Konkurentnost se provodi putem kontinuiranog poboljšanja produktivnosti privrednih subjekata, razvoja subjekata male privrede temeljenih na visokim tehnologijama, izgradnjom savremene naučno-tehnološke i poslovne baze i poboljšanjem poslovnog okruženja.

Ostvarivanjem i poboljšanjem uslova za razvoj postojećih i novih privrednih subjekata, te poboljšanjem tržišta rada kroz razvoj poduzetničke kulture doprinijet će se mogućnosti za nova radna mjesta, nova zapošljavanja i stručne kadrove.

Za provedbu ciljeva ovog Programa Ministarstvo privrede će za svaku godinu izraditi Godišnji plan s razrađenim aktivnostima, kriterijima za dodjelu poticaja, rokovima izvršenja i planiranim iznosima iz budžeta, te isti predložiti Vladi Zeničko-dobojskog kantona na usvajanje.

4. POTICAJNE MJERE

Poticajne mjere i aktivnosti radi ostvarivanja ciljeva razvoja male privrede koje se utvrđuju Programom, odnose se na:

- a) kreditiranje subjekata male privrede pod povoljnim uslovima u svrhu povećanja proizvodnje, novog zapošljavanja i očuvanja postojećih radnih mjesta,
- b) subvencionisanje kamata po preuzetim kreditima,
- c) pružanje stručne i savjetodavne pomoći za subjekte male privrede,
- d) podršku razvoju centara za poduzetništvo, centara za investitore, poduzetničkih inkubatora, klastera, tehnoloških parkova i zona male privrede,
- e) poticanje u korištenju fondova Evropske unije i bilateralnih fondova,
- f) povećanje zapošljavanja,
- g) učestvovanje na sajmovima i programima edukacije,
- h) razvoj poduzetništva ciljnih grupa (žensko poduzetništvo, poduzetništvo mladih i poduzetništvo osoba sa invaliditetom),
- i) podršku za istraživanje, razvoj i primjenu inovacija, uvođenje savremenih tehnologija, uvođenju novih softvera, te podršku za edukaciju i prekvalifikaciju,
- j) uvođenje certifikata i međunarodnih standarda kvalitete,
- k) zaštitu i revitalizaciju tradicionalnih i starih zanata (obrta),
- l) povećanje konkurentnosti i
- m) razvoj turizma,
- n) razvoj poduzetničke infrastrukture,
- o) uvođenje i korištenje obnovljivih izvora energije kod subjekata male privrede.

5. NOSIOCI PROVOĐENJA POTICAJNIH MJERA

Nosioci Programa provođenja poticajnih mjera shodno Zakonu, su:

- a) Vlada,
- b) Ministarstvo,
- c) Kantonalna ministarstva, službe i druga tijela kantonalne uprave,
- d) Jedinice lokalne samouprave,
- e) Privredna komora Zeničko – dobojskog Kantona,
- f) Obrtnička komora Zeničko – dobojskog Kantona i
- g) Razvojne agencije na području Zeničko-dobojskog kantona (REZ i SERDA).

Nosioci svake pojedinačne poticajne mjere i aktivnosti bit će utvrđeni Godišnjim planom.

6. AKTIVNOSTI PROVOĐENJA

Poticajne mjere i aktivnosti za svaku budžetsku godinu utvrđuje se Godišnjim planom i Programom utroška. Realizovat će se putem javnih poziva od strane nosioca, a na osnovu ugovora, odluka i drugih pravnih akata u zavisnosti od vrste poticaja.

Način provođenja javnog poziva, zaključivanje ugovora, donošenje odluka i drugih pravnih akata, detaljnije će se urediti Pravilnikom iz člana 12. Zakona.

7. IZVORI SREDSTAVA

U skladu sa članom 10. Zakona, finansijska sredstva za provođenje Programa iz člana 9. ovog Zakona osiguravaju se u Budžetu Zeničko-dobojskog kantona za svaku kalendarsku godinu u visini od 0,5% do 2% ostvarenih iz redovnih budžetskih prihoda iz prethodne godine (gdje se izuzimaju namjenska sredstva).

Godišnjim planom, Vlada će, na prijedlog Ministarstva, utvrditi prioritete poticaja, u skladu sa raaspoloživim sredstvima iz stava (2) navedenog člana.

Odluku o izboru korisnika poticajnih sredstava donosi Vlada, na prijedlog Ministarstva.

8. METODOLOGIJA PROVOĐENJA I PRAĆENJA PROVOĐENJA POJEDINIH MJERA

Nosioci Programa, svako u okviru svoje nadležnosti, nadziru i prate provođenje Programa i Godišnjeg plana, analiziraju rezultate i izrađuju izvještaje koje dostavljaju Ministarstvu za privredu. Ministarstvo kompletira izvještaje i upućuje ih Vladi u dalju proceduru.

Monitoring obuhvata mjerenje napretka prema ostvarenju planiranih rezultata i ishodi. Rezultati i ishodi će se iskazati putem skupa indikatora koji će provedbom monitoringa pružiti informacije o tome da li su ishodi ostvareni. Važnost monitoringa ogleda se u tome da i nosiocu Programa (čl. 14. Zakona) omogućava sakupljanje i analizu ključnih indikatora inijektivu komparaciju sa očekivanim i planiranim rezultatima. U tom smislu monitoring predstavlja sistematsko i kontinuirano sakupljanje, analizu i korištenje informacija (podataka, indikatora) neophodnih za upravljanje i donošenje odluka u okviru Programa.

Koristi monitoringa su brojne:

- a) procjena da li se Program odvija po planu (da li su aktivnosti i rezultati u skladu sa odobrenim dokumentima);
- b) davanje mogućnosti za unapređenje upravljanja budućim programima (šta se može bolje uraditi); i
- c) objektivniji proračun resursa (planiranih/korištenih) finansijskih sredstava u okviru Programa (finansijski i ljudski resursi).

Mjerenje rezultata provedenih aktivnosti će se vršiti na osnovu rezultata monitoringa implementacije sredstava, rezultata utvrđenih direktnim obilaskom korisnika na "terenu" i na osnovu pismenih izvještaja korisnika sredstava koji uključuju podatke korisnika poticajnih sredstava i odgovarajućih institucija (PIO/MIO; ZZO; itd.).

Monitoring podrazumijeva kontinuirani komunikacijski proces (razgovore, analize i korištenje informacija vezanih za realiziranje Programa) između nosioca programa razvoja male privrede i korisnika sredstava.

9. ZAKLJUČAK:

Provođenje Programa razvoja male privrede treba da doprinese unapređenju proizvodnih procesa i tržišne konkurentnosti proizvoda, kako bi se postigle značajne stope rasta ovog sektora te kako bi se približili EU standardima koji vladaju u ovom sektoru.